

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İdjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

15 Mars 1929 No. 269

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,
SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha] Türkiye için 2bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 269—15 Mart 1929

mıştır. Bu derecenin çok aşağısındadır. Binaenaleyh, tekrar edelim!

Yüksel ki yerin bu yer değildir!

[Milliyet] 23 Şubat 1929

YAKUP KADRİ

H. Heine den

MEZARLIK

Gice yarısı korku ve hülya içinde meztresimin yanından dönüyordum. Mezarlığın önünden geçerken vakur ve sessiz gölgeler beni çağırdılar. Çalgıcının mezarına yaklaştım. Parlak bir mehtap vardı. Bir hayalet çukurdan yükseliyor ve (aziz kardeş heman geliyorum) diye mırıldanıyordu. Bu topraktan çıkan ve mezarın üstüne doğru yükselen çalgıcıdi: şittetle bir kitarcenin burgularını burdu açık ve derin bir sesle terennüm etdi. [vaktiia kalbleri okadar yakan bu uzun, ağır, meşum, eski zaman türküsünü bilirmisiniz? ona melekler.. (ilahî neş'e), şeytanlar.. (cehennem azabı), insanlar.. (aşk) diyorlar...]

Bu son söz etrafa aks edince bütün mezarlar birden açıldı, binlerce hayalet cıkdı, ve çalgıcının etrafında halkalanarak hep bir ağızdan bağırdılar [aşk, aşk senin kudretin bizi buraya yatırdı; gözlerimizi kapattı. Çalgıcı sen niçin gice vakti feriyad ediyorsun?]

Ve böylece sesler karma karışık oluyor hıçkırıyor, inliyor, çınlayordu. Ve bu çilğin halka çalgıcının etrafında kasırğa gibi karma karışık dönüyordu. Çalgıcı bütün kuvvete kitarenin tellerine basarak:

Biravo, biravo hep böyle delice devam edelim. Sefa geldiniz, benim davetimi anladınız! biz bütün sene fareler gibi sessiz mezarlarımızda dinleniyoruz Müsa'adenizle eğlenelim bakınız yalnız mıyız? Hayatımızda gendi mizi cılğın bir hararetle (aşk) denilen bu deli ihtirasa terk eden aptallardık. Mademki bugün artık düşmek korkumuz kalmadı her birimiz vaktile gendisini sürükleyen, yoran par-

çalayan ve bu deli aşkavınk düşüren sebebi olduğu gibi anlatsın.

O vakit zayıf bir şekil, hava gibi hafif bir surette içlerinden çıktı; ve mırıldandı [Ben ignesile ve maksıla çalışır bir terzi çırağıdım. İğne ve makas işinde çok mahir ve usta idim; fekat ustanın kızı iğne ve makasla geldi. Ve kalbimi iğne ve makasla deldi.] Tekmil ruhlar neş'yle güldüler. İkinci bir hayal sâkın ve vekur ilerlerdi.

(Rinaldo Rinaldini, Şinderhanno, Orlandini, ve bilhassa Karlo Moor) u gendim için model olarak seçmiştim. afvinize mağruren bütün bu asıl şahsiyetler kadar aşık dım. Ve dünyaya bir misli daha gelmeyen güzel bir kadın için cıldırıyordum Göküs geçiriyordum, hıçkırıyordum. aşk dımağını alt üst etmişti. Elini yavaşca yanındaki adamın cebine sokdum. Polis beni maznun yaptı. Çünkü başkasının mendilile göz yaşlarını silmek istemişdin. Ve bir hepishanenin anne kucığına benzeyen sinesine teslim ettiler. Hapishane hayatım benim aşk arzularımı uyuşturdu Rinaldo) nun ruhu benim ruhumula be- (aber götürünceye kadar orada çiçekler arasında oturdum.) ruhlar hep birden neş'yle güldüler.

Rudralı ve boyalı bir üçüncü şahs ilerledi.

[Ben sahneler kiralıdım sevdalılı rolü oynayordum. (Allâh) diye bütün kuvvetimle böyüriyor (oh) diye nazikce içimi çegiyordum. En eyi oynadığım rol (Mortimer) di (Marya) çok güzeldi fekat pek tabii hallerine rağmen hiç beni dinlemek istemiyordu. Bir akşam piyesin nihayetinde (Marya; oh mukaddes kadın!) diyerek meyus meyus bağırdım. hançeri hızla yakalayup gendimi bir az derince yaraladım. ruhlar hep birden neş'yle güldüler. Bir dördüncü şahsbeyaz hayalet halinde ilerledi [hoca kürsüde çene yoruyor gevezelik ediyordu ben de yani başında müsterih uyuyordum. Ma'amafih onun güzel kızının yanında

mayı buna bin defa tercih ederdim. O kız bana penceresinden ne tatlı işaretler yapmışdı. Çiçekler çiçeği, ruhumun canı; halbuki çiçekler çiçeği nihayet bir filistinli tarafından bir zengin musibet için koparıldı. Kadına ve zengin madrabaza beddualar ederek şarabının içine zehirli bir ot koydum. Ve (Smollis) in ölümünü içtim. İlave etti: İsmim dost (Hein) dir. ruhlar hep birden neş'eyle güldüler ve boynunda bir ip olan bir beşincisi ilerledi- şerabımı içerken kont bana yanında güzel kızı ve kıymetli mücevheratı ile geliyordu. Senin kıymetli mücevherını ne yapacağımı aziz kont! kızın daha ziyade işime yarar. İkiside demir parmaklıklar ve sürgülerle muhafaza edilmişlerdi. Ve kontun bir çok uşakları vardı. Fakat uşak, kilid, sürgü bana manî olabilir mi? el merdivenine cesaretle tirmandım ve sevgilimin pençeresini birdenbire araladım. Şu sözler kulağıma aks etdi (yavaş oğlum, ben de yanına geleyim çünkü ben de mücevherata bayılırım.) Kont böyle söyledi. ve beni kuvvetle yakaladı ve bir sürü uşak(şeytan çarpsın, alçak) diyerek etrafımı sardı.

[Ben hırsız değilim. Ben yalnız sevgilimi kaçırmak isteyorum) diye bağırdım. Fakat ne iddiam ne de müdafaam bir işe yaradı ip derhal hazırlandı ve güneş doğunca beni asılı görmekle hayret etdi. Ruhlar hep birden neş'eyle güldüler ve bir altıncı şahs başı elleri içinde ilerledi bir aşkın ye'si beni avcılığa sürükledi. Tüfenk kolumda gittim. bir ağacın üstünden bir karga kagladı (baş, baş aşağı, aşağı!!) bir gövercini gözliyor ve sevgilime götürmeyi düşünüyordum. gözümlü nişankâhdan çalılıklara doğru çevirdim. Bu ses ne? adeta iki kumrunun öpüşmesi denilebilir tüfengim dolu, yavaş yavaş ilerledim. Allâhım! ne göreyim? yegâne aşkım; benim gövercinimdi, sevgilimdi bir yabancı onu kollarının ara-

sına almışdı, maharetli avcu. şimdi eyi nişan al. Yabancı kan içerisinde düştü. Bir az sonra cellad ve candarma arasında kahraman olarak yürüyordum. Ormanı geçerken ağacın üstünde karga şakladı.

(Baş, baş aşağı, aşağı.) ruhlar hep birden neş'eyle güldüler. artık çalgıcı kendisi ilerledi. (Ben vaktile türkü söylerdim. Artık güzel türkü kalmadı. Artık sinede kalp kırık olunca türkülerde yerlerine dönüyorlar.) çilgin kahkaha iki misli arttı. Ve beyaz da'ire halka halka dalgalandı.

Fakat kulenin saâti biri çalınca ruhlar uluyarak mezarlarına çekildiler.

SALİH ZEKİ

AMELİ RUHİYYAT

II

Dr. Gustave Le Bon'ın en son eseri olan bu kitap hakkında Fransada çıkan gazete ve mecmualarda yazılan mekalelerden mufrez bazı fıkralar:

Şerh ve izahına mecmuamız da birçok defa'lar gayret edilmiş felsefesinin kıymet ve ehemmiyeti kari'lerimizce malumdur.

«Psychologue»in [Yani Dr. Gustave Le Bon] derinliğini, ilminin vüs'atini, nazarlarının isabetini beyan tarzının metin ve bazen tatlı bir surette istihza amiz olan şivesini kari'lerimiz bilirler.

Kari'ler, burada [yani Amelî Ruhiyatda] zamanımızın felsefelerinin [Sagesss] en nafi'i olan bu felsefeyi, vecizeler şeklinde ve belki en calibi nazar bir tarzda mütekâsif olarak bulurlar.

Siyasî hayata, harplere, inkılaplara, terki teslihata, beynelmilel münasebetlere, hukuk ve ahlaka, istibdadın yeni şekillerine, terbiyeye, hayatî akvamda şu'urlu, şu'ursuz te'sirlere, cihanın felsefi nazrıyla görüşüne da'ir mulahazalar, hep zikr ve iktibas olunmağa değer.

La Revue Bleue